

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Gredalnik in upraviteljski pisarni: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4234.

LETO—YEAR XIV. Chicago, Ill., ponedeljek, 15. avgusta (Aug. 15) 1921. STEV.—NUMBER 163.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

PREDLOGA MESARSKIH KRALJEV V PRAVI LUČI.

KONGRESNIK SCHALL JO JE NEUSMILJENO RAZMEROVA.

Palmer je imel svoje roke poleg, da mesarski baroni niso bili kaznovani, pravi kongresnik.

Washington, D. C. (Federated Press, Laurence Todd). — Kongresnik Schall iz Minnesote je neusmiljeno razmervaril takozvano mesarsko kontrolno postavu v svojem govoru, ko je bila v tork predložena zbornici v končno podrlitev. Pridružil se je revolci, ki jo je pričel Keller iz St. Paula proti vodstvu republikanske stranke. Kazajoč, da ima predloga namen ubiti moč zvezne obrtne komisije, je Schall rekel:

“Prav fino se bomo počutili, ko bo treba stopiti pred deželo in bodo naši nasprotniki povdarjali, da je republikanska stranka ubila edino stvar, ki je sposobna in pošteno delala za ljudske interese. Govorite o boljševoških! To je način, po katerem se delajo.”

Svoje argumentiranje je pričel s temi argumenti: “Mr. predložnik, oder je pripravljen. Prizor je izdelan. Zagrijalo se je dvignilo. Prvo dejanje pričinja. Veliko kongresnikov je doma. Kaj se naj zgodí? Majhen umor. Kdo se naj ubije? Zvezna obrtna komisija. Zakaj? Ker je pošteno in vestno vršila svojo dolžnost.”

Povdarjal je, da je bila vsaka dobra določba v mesarski regulacijski predlogi inspicirana od zvezne obrtne komisije, iste komisije, katere smrtna obodnja je zdaj v predlogu, ki je edina, ki zdaj zgradena legalna mašina, katere lahko uspešno obratni s samskim monopolom. Ta tragičen akt podiranja komisije bo nasledn po drugem aktu — klavzili o žitnih kupcih za bodočnost, s katero se bo skušalo vzeti komisiji vse pravice do nadzorovanja trgovine z žitom. Prihodnja predloga bo preprečevala komisiji preiskati slabo blago. Predloga glede premoaga bo pa vzela komisiji pravico nadzorovati profitarstvo s premoagom.

“In po tem bo prišla vsaka kriminalna kombinacija,” je nadaljeval kongresnik Schall, “ki občuti, da potrebuje varstvo pred resnico, a predlogo, da se kontrolira in uravnava, v resnici pa išče, da se izogne zasluženi kazni po zakonih dežele.”

Schall je pripovedoval, kako je komisija neustrahovano vodila preskavo o kršenju postav po mesarski petorici in kako se Palmer ni poslužil prilike, ki jo je imela vlada, da se kaznuje mesarji. Dovolil jim je imuniteto pri nadaljnji kontroli 762 korporacij izmed 762 korporacij, ki so v njihovem krepiljih. Dodal je, da ni bil naravnjen poizkus, da se omaje kontrola, ki jo imajo mesarji nad bankami, s katerimi celo kontrolirajo deset korporacij, o katerih so rekli, da jih opuste. In zdaj se bo celo odločitev Palmerja že bolj omilila v interesu mesarjev.

“Kadar pridejo volitve,” je izjavil Schall proti svojim republikanskim tovarišem, “boste videli ljudi navidezno govoriti v interesu navadnega ljudstva, toda mesarji bodo dali denar. Onozarjali bodo na moze, ki so imeli pozum glasovati proti mesarski predlogi, toda nikdar ne bodo omenili, da je v predlogi morilska določba za komisije, ki je onemogočila odredbe.

Mesarji se žele oprostiti ljudi, ki so jih razkrinkali. Pustiti ho-

(Dalje na 3. strani).

OTROKA REVNEGA DELAVCA VPLENENA VELED NEPLAČANE STANARINE.

Chicago, Ill. — Frank A. Berndt, sprevoznik na poulični železnici, se je v soboto pritožil na policijo, da mu je hišna posestnica Mrs. John Green vzela dva majhna otroka kot poroštvo, da bo plačal dolg na stanarini v znesku \$48. Berndt ima ženo v bolnišnici in vlad tega je zlezel v dolg. Policija je dala zaporno povelje za posestnico.

RUDARJI SO PROTI ZNIŽANJU MEZDE.

AKOLJO O MREŽNI ZADEVI PODVZAMEJO SELE NA SVOJI KONVENCIJI.

Podjetniki še polsvedujejo o rudarskih zahtevah.

Indianapolis, Ind. — Konvencija rudarske organizacije U. M. W. of A. se vrši v tem mestu in prične 29. septembra. Podjetniki so silno razvedeni, kaj bodo zahtevali organizirani rudarji, ko poteče njih pogodba in kakšno inštrukcije prejmejo njih glavni odborniki, da se izvedejo zahteve rudarjev. Izvajanje takih vesti je seveda važno za rudarske podjetnike, ker se lahko pripravijo za spomlad in uravnajo svojo taktiko po razmerah. In čimprej prične z uradničenjem njih načrtov, koliko bolj se jim zdi verjetno, da bodo z njimi uspehi.

Razni časnikiški poročevalci zdaj nadlegujejo odbornike rudarske organizacije z vprašanji o zahtevah rudarjev. Motijo tudi odbornike drugih delavskih strokovnih organizacij s takimi vprašanji, upajoč, da so oni informirani o zahtevah rudarjev. Vse, kar so izvedeli do zdaj, je bilo, da je John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije izjavil, da rudarji niti ne bodo uvaževali vprašanja za znižanje mezde. Časnikariki poročevalci seveda niso zadovoljni s tem odgovorom, kajti izvedeli bi radi, če bodo zahtevali povišanje mezde.

Well, gospodje časnikiški poročevalci in premogovniški podjetniki bodo morali čakati do jeseni, da izvedo, kar žele vedeti. Na njih vprašanja jim bo odgovorila konvencija rudniških delavcev. In tudi takrat bodo imeli še dosti časa, da izvrše svoje načrte. Dotlej pa ne bo njih radovednost naslovena.

Gospodje rudniški podjetniki še vedno sanjajo, da var odbornikov komandira v organizaciji, kaj naj rudarji zahtevajo prihodnjo spomlad, ko poteče njih pogodba dne 31. marca. Njim ne gre nikakor v glavo, da imajo odločilno besedo zastopniki rudarjev na konvenciji. Ta zmota jih privaja do tega, da lasijo okoli odbornikov in skušajo izvedeti, kaj bodo rudarji zahtevali spomlad. Ker odborniki niso preroki in zastopniki rudarjev tudi nimajo na vrvi, jim ne morejo povedati, kakšne bodo njih zahteve. To je tako enostavno in razumljivo, da lahko še navaden otrok to resnico razume. Počakati bodo morali, da spregovori konvencija. Dokler pa ne spregovori konvencija rudarjev, toliko časa je pa vsako uzihanja o zahtevi rudarjev zastoj.

STAREGA TUJEZEMSKEGA DELAVCA DEPORTIRAJO.

Chicago, Ill. — 62-letni August Ebert je baje dejal v jezi, da po žene v znak Morris Planova banko, ker je bil odpuščen. Zvradi teh besed je bil aretiran in priveden pred sodnika. Obsojen ni bil na nobeno kazni, ampak deportiral ga bodo. Kaj bo ta stari delavec počel v svoji nekdanji domovini, kjer je danes tujec, se nihče ne briga. Par brezsmiselnih besed, izrečenih v jezi in mogoče tudi brez najmanjšega slabega namena, dostojajo danes za deportacijo, na katero bi se prav zanesljivo nihče ne oziral pred izbruhom svetovne vojne.

SPOR MED FRANCIJO IN ANGLIJO VEDNO VEČJI.

Anglija je portinila šleaki problem ligi narodov, kjer ima večino.

AMERIKA NOČE BITI ZRAVEN.

Paris, 14. avg. — Svet lige narodov se snide 20. avgusta in reši vprašanje Gornje Šlezije. Tako javlja “Echo de Paris”.

London, 14. avg. — V dobro inofmiranih diplomatskih krogih v Londonu smatrajo entento v popolnem razsulu, čeprav noče nobena stranka priznati tega uradno. Spor med Lloyd Georgeom in Briandom zaradi Gornje Šlezije, ki traja že več mesecev, je stopil v akutni stadij v petek, ko sta ministrska predsednika Anglije in Francije pretrgala konferenco, ker sta videla, da je vsak sporazum nemogoč. Prelom je vial na niti in že je izledalo, da ni več rešitve, ko je Lloyd George zopet nagledil ene njegovih znanih ljubiških potez z namenom, da ne dobi Nemčija vtisa, da entente ni več. Predlagal je, da se šleaki spor predloži ligi narodov, dobro vedoč, da ima Anglija večino v odboru lige in lahko doseže tam vse, kar hoče. Njegov predlog je bil sprejet. Odbor lige se snide enkrat v septembru in bo prestrelal to vprašanje.

Avtoritativno se poroča, da je sedanja konferenca vrhovnega sveta zadržna farsa entente, s katero se slepi javnost in prikriva svoje spore. Ameriški poslanik Harvey je izjavil, da Združene države nimate nič opraviti z ligo narodov in vladno ligo preidejo preko sklepa vrhovnega sveta.

Londonški “Times” pišejo, da je seja vrhovnega sveta končala s finkom, ki dokazuje, da je ta abnormalna institucija (vrhovni svet) bankrotirala. Diplomatsko razmerje med Anglijo in Francijo je tako napeto, da se prav lahko zgodi, da Lloyd George in Briand odklonita prisostvovanje na razorožitveni konferenci v Washingtonu. Privatno se poroča, da je Lloyd George med sejo večkrat pokazal, da mu je vseeno, če je ameriški zastopnik Harvey navzoč ali ne. V petek predpoldne se je bil Harvey nekaj zakasnil in Briand je hotel, da svet čeka nanj, toda Lloyd George je dejal: “Čemu bi čakali, saj nam Harvey itak ne more nič pomagati.”

Paris, 13. avg. — Danes se uradno naznanja, da bodo poslani sveže čete vojaštva v Gornjo Šlezijo, ki imajo skrbeti za red, dokler liga narodov ne reši gornješlezskega vprašanja. Iz Berlina so prišle vesti, da se poljski vataki in nemški prostovoljci zopet pripravljajo na boj, ko vidijo, da entente ne more rešiti problema.

LEGIJA MORNARSKIH IN VOJASKIH PROSTAKOV OBDOJA EMERSONA.

Washington, D. C. — Marvin Gates Sperry, predsednik Legije mornarskih in vojaških prostakov, je pisal predsedniku Hardingu pismo, v katerem ostro obsoja protest John J. Emeryja, poveljnika Ameriške legije, proti pomiloščenju Debsa. Marvin Gates Sperry navaja, da je služil v zadnji vojni dva in dvajset mesecev kot prostovoljec in da je bil v bojni črti v Franciji štirinajst mesecev.

Leslie R. Hurt, tajnik organizacije Veteranov svetovne vojne, ki šteje 450.000 članov, je podal izjavo, v kateri povdarja, da njegova organizacija protestira, da je Debs še nadalje v ječi, ravno tako pa protestira, da ostanejo politični jetniki še nadalje v ječi. Te izjave govore, da Emery ne zastopa ameriških veteranov iz zadnje svetovne vojne.

VREME.

Chicago in okolice: V tork nestalno in dež. Vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 69, najnižja 65.

KDO RASDIRA ZAKON IN DEŽEVINSKO ŽIVLJENJE? TUKAJ JE ODGOVOR.

Chicago, Ill. — Mestni klerk v oddelku za žemivna dovoljenja Legner poroča, da bo število žemivnih dovoljenj letos padlo za štiri tisoč. Lani je bilo izdanih nekaj čez 42.000 dovoljenj, v tem letu pa število ne bo preseglo 38.000. Brezposelnost in premalo stanovanj sta glavna vzroka, pravi Legner.

STAVBINSKI DELAVCI SNUJEJO ZADRUGO.

GI BANJE ZA USTANOVITEV ZADRUGE SO PRICELI ŽIDANJE.

Mala zadruga, ustanovljena pred par meseci, je dosegla lepe uspehe.

Minneapolis, Minn. — Stavbinski podjetniki so na predzen način izzvali boj s stavbinskimi delavci in zdaj nosijo tudi posledice tega boja. Pred bojem so edino privatni bizniški interesi gradili delavske domove in druga poslopja. V bodočnosti pa vsane tem privatnim interesom velika konkurenca v stavbinskih delavcih samih, ki zdaj snujejo veliko produktivno zadrugo, ki bo gradila delavske domove pa veliko nižji cenil, kot so jih gradili privatni interesi.

Sklep za organiziranje velike zadruga stavbinskih delavcev je bil izvršen po zastopnikih stavbinskih delavcev. Gibanje za ustanovitev zadruga je pričela lokarna unija zidarjev št. 3.

Namen zadruga je, da se znižajo stavbinski stroški za delavske domove in da imajo stavbinski delavci delo.

Ustanovljena je bila že mala zadruga pod imenom People's Construction kompanija, poleg nje se je pa organiziralo veliko stavbinsko in posojilno društvo, ki je popolnoma pod kontrolo delavcev. Obe organizaciji, ki sta dozdaj dosegli lepe uspehe, bosta podpirali zadrugo stavbinskih delavcev. Dasiiravno sta bili omenjeni organizaciji poklicani v življenje šele pred par meseci, ko so stavbinski podjetniki izzvali spor, sta zgradili dozdaj več ko trideset delavskih domov. Denarni promet je v tem času znašal dve sto tisoč dolarjev, stavbinskega dela pa pogodbah pa imata še za sto tisoč dolarjev. A. L. Adams, zastopnik Samuel Gompersa, je sporočil Gompersu, da sta ti dve organizaciji pripranili lastnikom domov od dvajset do trideset odstotkov na stavbinskih stroških, in priporočil je, da se prične gibanje za ustanovitev zadruga stavbinskih delavcev in stavbinskih posojilnih društev po vseh Združenih državah.

Kakšen je uspeh te male zadruga, povejo besede William Mahoneyja: “Začeli smo previdno in konservativno. Če jutri likvidiramo, lahko plačamo dolar za dolarjem.”

Ko se je osnovala People's Construction kompanija, ni bilo denarja. Na pomoč so prišle delavske strokovne organizacije in posodile so denar. Nekateri delavske strokovne organizacije so posodile do pet tisoč dolarjev. Tak je bil začetek.

Delavci so sploh spoznali, če si ne bodo sami pomagali v boju proti stavbinskim podjetnikom in bankirjem, da jim ne bo nihče pomagal. To spoznanje je bila tista gonilna moč, ki je povzročila, da so delavci pričeli resno misliti, kako si naj pomagajo v tem slabem položaju.

LETALO JE ŠE PROBEJ NEZANEHLJIVA REČ.

Mason City, Iowa. — Tukai sta se tihla letalec Harold Johnson in njegov mehanik William Cook, ko je padlo letalo doli. Roy McWorther je zadobil težke poškodbe, ko je padel s drugim letalom doli.

Dolžnost vseh delavcev je, da pomagajo ruskim delavcem.

Ameriška socialistična stranka apelira na vse krajevne organizacije, da naj prično s pomožno akcijo: organizirajo centrale, ki bodo zbirale denar in blago in ga pošiljale v New York od koder pojde direktno v Rusijo. Rusija si pomaga sama kolikor more. Konferenca v Rigi se je zavakla.

Chicago, Ill. — Izvrševalni odbor socialistične stranke je v petek izdal sledeči apel na vse krajevne organizacije: “Čenjeni sodrugi! Rešite delavce v Rusiji! Rusko ljudstvo strada in umira vsled gladi in bolezn. Velika suša je uničila letino v širokem pasu Rusije. Živila so izčrpana in lakota je neizogibna. Lakota pa spremlja epidemične bolezni, ki lahko pokončajo milijone prebivalcev, oslabljenih vsled stradanja.

Tisoč so že mrtvi in drugi tisoči umirajo dnevno. Edina stvar, ki more preprečiti največjo izgubo življenja vsled lakote in kuge v zgodovini modernega sveta je zadostna količina živil, zdravil in obleke — in ta stvar mora priti v Rusijo čim najhitreje. Vse velike svetovne pomožne organizacije in večina kapitalističnih vlad, včevši tudi naše, je ponudila pomoč v tej krizi. Nedvomno bodo dovoljene velike vsote in te organizacije bodo deloma pomogle prizadetemu ruskemu prebivalstvu.

Toda delavci vseh dežel morajo prvi pomagati. Ne pozabite svojih vlad, katerih gospodarstva blokada Rusije, podpirajo vsakomur, ki se odloži za pomožne akcije. Pomožni svetovni vlade in odklonitev trgovine s Sovjetsko Rusijo je deloma odgovorna za te težke razmere, ki bi jih radje adaj omilile, marveč potom svojega lastnega interesa.

POLICIJA SE BOJI PRIHODNJE SINE.

Tatvine živil naraščajo vsled brezposelnosti. Chicago, Ill. — Policijski šef Fitzmorris je odprto izjavil te dni, da se boji prihodnje zime, ako se hitro ne izboljšajo razmere v industrijah. Tatvine živil — prekajenih šunk, grocerij, sadja in mleka s hišnih stopnic — se že pojavljajo v tistih delih mesta, kjer stanujejo revni delavski sloji.

STARINE V DELAVSKI STROKOVNI ORGANIZACIJI SE ŠE UMIKAJO.

Washington, D. C. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije se bo bavila z železniškim vprašanjem na seji dne 22. avgusta. O šabno izzivanje pennylvanske železniške družbe, ki je nesramno izzvala železniški delavski odbor, je povzročilo, da pride železniško vprašanje na dnevni red. Starine v Ameriški delavski federaciji, ki so proti nacionalizaciji ameriških železnic po Plumbovem načrtu, že iščejo luknje v denverski resoluciji, ki jim nalaga, da vstopijo za princip, po katerem postanejo železnice splošna ljudska last in da se uvede demokratična železniška uprava.

Te starine niso imele poguma na denverski konvenciji Ameriške delavske federacije nastopiti proti resoluciji, in zdaj upajo, da najdejo luknjo, da se izumnejo in da jim ni treba nastopiti za nacionaliziranje ameriških železnic.

KUKLUKSKLANOVSTVO CVETE!

El Reno, Okla. — Neznani maskirani zlikovci so odvledli 20-letnega železniškega pisarniškega uslužbenca z njegovega doma in ga odpeljali več milj iz mesta. Tukai so ga namazali s smolo in povajljali po kurjem perju. Ko je bilo barbarsko delo izvršeno, so L. P. Matthews izprijel nazaj v mesto in ga sredi ceste vrgl iz avtomobila. Po tem činu se je surovo drhal razkrdila na vse strani.

15.000 kmetov iz prizadetih okrožij je prišlo v Petrograd in vlada jih je vpsila na komunizacijo (Dalje na 3. strani).

Etbin Kristan:

Terorizem in socialistična taktika.

(Dalje)

Za delavstvo, kateremu je namenjena vloga pionirja nove družbe, je na vprašanje, kakšen boji bo, da se z njim doseže uspeh. S pogostoma izrekano besedo "boj proti kapitalizmu" ni prav nič povedano, kajti protikapitalistični boji so lahko zelo različni in v mnogih slučajih socializmu prav tako nasprotni kakor kapitalizmu samemu. Kapitalizem uničuje vsakovrstna mala podjetja. Za posameznega mojstra ali trgovca, ki ga zadene usoda, je lahko neprijetno, če izgubi svojo takozvano samostojnost, in zato je razumljivo, da se vse eksistence, katerim grozi kapitalizem na ta način, skušajo braniti in upirati. Pogostoma apelirajo tudi na delavstvo, da naj jih podpira v njihovem boju "zoper kapitalizem". S to rečjo ne more delavstvo nič imeti opraviti. Prvič je vsak tak boj sam po sebi neizvedljiv, ker ne more dovesti do uspeha. Nastajanje velikih obratov, za katere obstajajo tehnični pogoji, se ne more preprečiti, kadar se kapital agenzira zanje, da pa so taka velika podjetja konkurenčno zmogljiva od malih in da morajo vsled tega zadnja hirati in propadati, je naravna reč, zoper katere ni zdravila ne v tarna nju ne v zabavljanju. Drugič bi delavstvo, če bi se hotelo odzvati takim mlim apelom, moralo stopati same sebi na kurja očesa, zakaj da bi mala podjetja mogla postati v konkurenci z velikimi kolikor toliko sposobnejša, bi se morali delavci v njih zadovoljiti z manjšimi plačili, pa več delati. Ohranitev takih iz z umetno pomočjo mogočih podjetij nasprotuje razvojnemu zakonom, zadržuje splošni napredek, ni ne, v interesu delavcev ne konsumentov, torej tudi ne v interesu družbe sploh, in od proletarijata se ne more pričakovati, da naj socializem v takem "boju zoper kapitalizem".

V agrarnih deželah se lahko opazuje drugačen, a v bistvu zelo soroden "protikapitalistični boj". Agrarci, zlasti velkoposestniki, pa tudi nepoučene kmetijske mase, nasprotujejo industrijaliziranju, prvi, ker se dobro zavedajo svojih enostransko sebičnih interesov, drugi, ker ne poznajo velike razlike med interesi velikih posestnikov in njih samih. Tudi taka protikapitalistična opozicija je nasprotna interesom proletarijata in družbe. Poljedelstvo proizvaja živež in je zaradi tega važen faktor v narodnem gospodarstvu. Ali živež ni vse, kar potrebujejo ljudje; večina drugih potrebščin se izdeluje industrijalno. Kjer ni industrije, mora vse življenje ostati na primitivnejši stopnji. Člani družbe, ki nimajo bogatih sredstev, si morajo odrejati vsakovrstne reči, ki so njih tovarišem v industrijalnih deželah postale že neizogibne kulturne potrebe. Namesto tega morajo poslušati evangelij skromnosti, ki je v resnici le evangelij reakcije. Delavstvo kot razred je interesirano na razvoju industrije enkrat zaradi tega, ker more le v industrijalni deželi postati dovolj močno za izvršitev svojih zgodovinskih nalog, drugič pa tudi zaradi tega, ker mu je potrebno kulturno življenje zaradi njegove sedanosti in zaradi bodočnosti.

Etiketna "protikapitalistična boja" torej nikakor ne zadoštuje, da bi se delavstvo v vsakem slučaju vrlo vanj. Pogostoma so celo začasni interesi delavstva bolj identični z interesi kapitalizma, kakor z interesi njegovih vsakovrstnih nasprotnikov. V političnem boju na primer se prav lahko zgodi, da mora proletarijat stati v eni vrsti z zastopniki kapitalizma, to se pravi z zastopniki relativnega napredka, proti zastopnikom reakcije in protikapitalističnim krogom. Tako lahko nanese položaj brez vsakih kompromisov in ne da bi delavstvo zaradi tega napustilo svoj lastni boj proti kapitalizmu.

Le za ta poseben delavski boj proti kapitalizmu gre torej, za boj, ki ima svoj lastni cilj, za boj,

*) Etbin Kristan, znani slovenski socialist in pisatelj, podaja v stvarni razpravi neovrajljive argumente, da se vsi mislijo, ki mislijo, da se s terorističnimi čini lahko spremenijo gospodarski sistem, ali pa ohrani stari red. Priporočamo čitateljem, da pazno čitajo njegovo razpravo. — Opomba uredništva.

ki ne zadržuje kapitalizma v njegovem razvoju, ampak za gromi naprej in vodi ljudstvo preko njega v novo življenje. S pogojni in možnostmi tega boja se je treba baviti; spoznati je treba, kako se more v tem boju doseči uspeh. Če premostrimo to sine ira et studio, pridemo do zaključka, da je teroristična metoda povsem neprimerna, da se z njo za socializem nič ne doseže, da se pa z njo razvoj, ki je potreben za uveljavljenje socializma, le zadržuje, da je torej ta metoda naravnost protisocialistična.

Neizogiben pogoj za realiziranje socializma je tako visoka stopnja kapitalističnega razvoja, da ima družba dovolj organizirane produkcije, ki jo more prevzeti iz privatno kapitalističnega roka v svojo upravo z gotovostjo, da bo mogla zadostiti potrebam svojih članov. Socializirati se, kakor pravi Kautsky, ne more beda; za socializacijo sposobno je le bogastvo. Z bombami se pa ne ustvarja bogastvo; s takimi sredstvi se ne pospeši produkcija, ne izpolnjuje promet, ne organizira gospodarstvo. S terorističnimi metodami se lahko dosežejo nasprotni rezultati. Lahko se na primer razvedrati tovarne železnice, skladišča itd. Toda kaj naj ima proletarijat od tega? Čemu naj se pri tem veseli? Danes potrebuje delavstvo dela, ker je to edini način, da more živeti. Kapitalistična anarhija mu povzroča šteje dovolj brezposelnosti in s tem spojene bede, pa res ni treba, da bi se take prilike še pomnoževale s pomočjo delavstva samega. Kadar pride čas, bo družba potrebovala vse te naprave, da uredi produkcijo in promet v svojem interesu, v interesu svojih članov, torej v prvi vrsti v interesu delavstva. Kakšen zmisel naj bi imelo z ozirom na to razvedranje naprav, ki naj jutri služijo družbi in ki bi jih morala, če jih ne bi bilo, z velikimi žrtvami dela ustvariti? Graditi bi jih moralo tisto delavstvo, od katerega zagovorniki terorističnih metod zahtevajo, da naj jih danes uničuje.

Z atentati se lahko odstranijo posamezne osebe, s čimer se pa prav nič ne izpremeni gospodarski sistem sam; prav tako se na ta način ne izpremeni razvojni pogoji. Bombe ne napravijo iz agrarne dežele industrijalne, atentati ne odstranijo fevdalnih razmer, kjer še obstajajo, ne pospešijo koncentracije kapitala, ne ustvarjajo monopolov, nimajo skratka nobenega vpliva na objektivne pogoje socializma.

Ali za uvedbo socialističnega sistema je treba tudi živih ljudi, kakor smo že videli, in ker trpi delavstvo največ v kapitalistični družbi, ker je za njegovo osvoboditev padeo tega družabnega sistema neizogibni pogoj, je delavstvo tisto, ki je v prvi vrsti poškodano na boj za socializem. S tem ni rečeno, da ni uspešneje socialističnih ciljev koristno tudi za druge družabne sloje. Tudi poleg industrijalnega delavstva je v naši družbi še mnogo ljudi, ki nimajo bogastva, ampak morajo na ta ali oni način živeti od svojega dela in so odvisni od vsakovrstnih slučajev. Saj so pravzaprav uradniki, sodniki, učitelji, zdravniki, umetniki tudi delavci, toda razredne zavesti nimajo, njih velik del je celo uzaljen, če se primerja z delavci, in zato ne prihajajo v socialnem boju kot sobojevniki v poštev, dokler se pod pritiskom gospodarskih razmer ne zbudijo tudi v njih čut solidarnosti z vsemi izkoriščanimi.

Kar se tiče ljudi, ki naj spravijo socializem v življenje, velja zanje na vsak način dvoje glavnih pogojev: Imeti morajo moč, da premagajo kapitalizem, ki ne mara meni nič tebi nič kapitalirati, in dovolj močni in sposobni morajo biti, da vpostavimo namesto odstranjenega kapitalističnega reda socialistično ureditev in da jo obvarujejo reakcijonarnih napadov premaganega sistema.

(Dalje prih.)

Italijanska vlada prepredila stavko.

Rim, 14. avg. — Italijanska vlada je prepredila splošno stavko kovinarjev in tekstilnih delavcev s tem, da je tovarnarjem prepovedala znižati mezde za trideset odstotkov kot so nameravali. Vlada je utemeljila svojo akcijo s tem, da delodajalci nimajo pravice znižati mezde, dokler se ne znižajo cene živil.

POGAJANJA V RIGI SO SE ZAVLEKLA.

(Nadaljevanje s prve str.)

ziranah zemljiščih. Uprava teh kolektivnih polj je že prispevala 623 ton rži v vojni pomočni sklad. Vsruska pomožna komisija, ki je temeljito preiskala položaj v provinci Samari, poroča, da je treba importirati 145.000 ton živil in krme v to provinco ter 37.000 ton žita za zimsko letino. Komisariat za žolstvo je dal dvajset milijard rubljev za rešitev otrok in posebne komisije, ki bodo nadzorovali pomožno delo. Okrog 70.000 otrok iz Samare, Saratova, Simbirskaja in Tatarskeje je že premečenih v druge province. Centralna unija ruskih kooperativ (centrosejus) je poslala apel na kooperative v vseh deželah, da pomagajo ne toliko iz dobrodelja kolikor v interesu mednarodnega kooperativnega gibanja, kajti nov ekonomski program sovjetske vlade temelji na kooperiranju.

Brown zahteva, da morajo biti ameriška živila v Rusiji sevarevana.

Riga, 13. avg. — W. L. Brown je na konferenci z Litvinovom predložil pogoje Ameriške pomožne administracije, da mora sovjetska vlada zagotoviti absolutno varstvo za ameriška živila, ki pridejo v Rusijo, tako da jih ne dobi nihče drugi kakor tisti ljudje, ki so jih potrebni. Pogodba med Brownom in Litvinovom je najbeže še danes ali jutri podpisana. — Litvinov je večeraj ugovarjal zahtevi Browna, da morajo vsi Američani oditi iz Rusije. V Sovjetski Rusiji je na stotine Američanov, ki ne marajo iti domov in sovjetska vlada jih ne more siliti, ker to bi se reklo, da jih hoče deportirati. Vsakdo pa, ki hoče zapustiti Rusijo, ima prost pot.

Washington, D. C., 13. avg. — Hardingov kabinet je danes razpravljal o pomožni akciji v Rusiji. Kakor se poroča, je Harding proti temu, da bi se vse mednarodne organizacije združile pod skupnim vodstvom kakor je predlagal Lloyd George na seji rurovnega sveta v Parizu. On je za to, da Ameriška pomožna administracija vsi svoje delo v Rusiji neodvisno od drugih.

MESARSKA PREDLOGA V PRAVI LUOI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

čujo to moč poljedelskemu tajniku, toda brez dokazov... Komisija je potrebovala šest let, da je dovršila potrebno delo proti mesarjem. Četudi bi poljedelski tajnik uporabil aktivno moč komisije za napad, mesarjem si ni treba beliti glave skozi šest let... Ni čudo, če je nekaj barve na trditvi, da so mesarji vlada. "Po moji sodbi nočemo tako zvesto zastopati mesarjev... Ameriški državljani ne verjamejo v to, da naj te velike družitve denarne moči konfiscirajo njih posestva in življenja. Malo se je treba čuditi zaradi obtožbe, da so bili poslani in meddržavni komisariji večkrat njih ostropljeni kabineti, njih sovražniki brez moči ali pa plačano, poslušno orodje. Sodniki so bili njih žake, eksekutivne moči mozočne države njih valzke in državni governerji njih livrirani služabniki."

Predloga je bila sprejeta ne da bi se glasovalo po imenih.

"REŠITELJ" V KAŠI.

Philadelphia, Pa. — Da ni dobro, če se človek vsili za rešitelja, če ga nihče ne pooblasti za tako delo, se je prepričal William Dunn, ki je oddal do deset streljov iz lovske puške na podivjanega bika, divjajočega po mestnih ulicah. Bik se je ravno toliko zmenil za strele, kot da ga neko žegota, da se bolj teče. Dunn ni položil bika na tla, pač je obstrlel do petnajst oseb. Rešitelj si je pač mislil, da je vseeno, če on obstrle ljudi ali če jih bik pomandri z nogami. Bika je končno ustrelil neki dosluženi vojak z navadno pištolo. V treh obstrlejenih ljudi so odpeljali v bolnišnico, Dunna pa na policijsko postajo, kjer je bil obtožen težkega napada in pretepa.

250 oseb utonlo na Tiroiskem.

Rim, 13. avg. — 250 oseb je utonlo in materijalna izguba je ogromna, ko je počil jez pri Chinisu valod povodnji v anektiranem delu Tirolske. Reka Isarzo se je razlila.

PROVINCA ONTARIO POSTANE GLAVNO ONEZDO TIHO. TAPROV.

Windsor, Can. — Prohibicionisti so zabeli "alelujo," ko je bila v kanadski provinci sprejeta prohibicija. Dejali so konce je tihotapstva z žganjem čez mejo. Zdal pa delajo kisel obraz, ker izjavljajo kanadski prohibicijonisti uradniki, da temperenčna postava province Ontario ne prepuštuje voza in izvoza opojnih pijač. Z drugimi besedami to pomeni, da bodo tihotapel imeli lahko velike zaloge opojnih pijač ob meji Zbiruženih držav in da bodo lahko vtihotapljali opojne pijače v Združene države, če bojo videli, da je prilika zanje ugodna.

NEPOKLIČAN GLEDALIŠKI CENZOR.

Albany, N. Y. — Major George F. Chandler, superintendent državne policije, kosaške organizacije v tej državi, se je vsilil ka cenzorja kinematografskih filmov, dasiravno ga ni nihče pozval, da postane cenzor. Novemu državnemu cenzorskemu odboru, ki ima nalogo, da pregleda vse filme, če ni kaj pravega in njih, je pisal pismo, v katerem protestira proti filmom, v katerih se smešijo policaji.

Odbor cenzorjev sestoji iz takih ljudi, ki bodo prav radi poslušali Chandlerjev nasvet in filmi bodo kazali kosačke in polienje kot najbolj viteške ljudi, ki izkazujejo vedno in povsod največjo plinčnost, katerih življenska naloga je, da hranijo slabše pred močnimi in da rovejujo device, kadar se nahajajo v nevarnosti.

Rabuke v Shanghai so povzročile ameriški mornarji.

Shanghai. Glede rabuk med ameriški in japonski mornarji v maju na Shanghaiju se šele sedaj podrobneje poroča, kjer je bilo ranjenih 14 ameriških mornarjev, se šele sedaj podrobneje poroča. Pri preiskavi se povzročitelje je mednarodna policija dogmala, da so vse povzročili Američanci, ki so po noči povzročili splošen nered, ko so metali na cesto goreče rakete. Več Japoncev je bilo v tem boju poškodovanih in so bili nato spremljevalci odvedeni na ladje. Moštvo ameriških bojnih ladij ni dobilo več dni po tej rabuki nikakega dopusta.

Droblj

— Max Turnerja so prijeli v Milwaukeeju in ga obtožili, da krađe avtomobile. "Jaz sem hotel biti profesor, toda postal sem navaden tat", je rekel, ter se izpovedal, da je bil preje instruktor v poljedelskem Cornellovem zavodu na minnesotski univerzi.

— Dihanje je dovoljeno v Zion Cityju, drugače pa je vse prepovedano. Nedeljske zabave so prepovedane in ne sme si človek preobleči obleke. Kaditi ni dovoljeno. Tako je bil kaznovan Fred Stockstill, ker je kadil po cesti iz pipe z globo \$65.

— Kakor piše "Rude pravo" iz Prage, so se pogajali zastopniki čeških in nemških komunističnih sekcij za zedinjenje v skupni organizaciji in so tudi dosegli, da se združijo v komunistični stranki čechoslovaške republike.

— Komunistični magistrat mesta Suhla na Nemškem je v mestnem parku odkril spomenik Liebknechtu in Rozi Luksenburški.

— Igiavar rimske katoliške diocезije v Brooklynu znani škof Eduard MacDonell je umrl v starosti 67 let.

Mrtev se je zgrudil med plesom Benj. Klein v Gleversvillu. Star je bil 53 let in je ples jako ljubil in mu je bil ples največja zabava.

— V Hamburgu so arjetirali nekoga bivšega častnika, ki je obdolžen, da je umoril bivšega ogrskega prvaka grofa Tizza.

— Velika nevihta, ki je bila te dni v New Jerseyju je uničila več kot 6000 telefonskih naprav. Tu di iz Manhattanu in Bronxu se poroča, o velikih poškodbah v električnih napravah in vodih.

— Na stotine ljudi je bilo mrtvih pri eksploziji vladne zaloge smodnika na Japonskem v Hiroshima in zrudi pritisk je napravil mnogo škoda. Vzrok eksplozije je neznan.

— Paleca vročina, ki je vlada

Advertisement for 'Slovenska Narodna' and 'Rodoporna Jednota' with contact information for Chicago, Illinois, including addresses and names of various committees and individuals.

Advertisement for 'Severa's Regulator' featuring a testimonial about a man named Seno who recovered from a severe illness after using the product.

Advertisement for 'CUMARD-ANCHOR' featuring a list of products and prices, including various types of cigars and tobacco.

Advertisement for 'ANTON ZBAŠNIK' featuring a list of products and prices, including various types of cigars and tobacco, and contact information for Pittsburgh, PA.

